

*»Predvsem se moramo zavzemati za enotnost
in medsebojno usklajenost.«*

OBČNI ZBOR

***Manuel Jug, BEd ponovno
izvoljen za predsednika ZSO***

Manuel Jug, BEd erneut zum
Vorsitzenden des ZSO gewählt

Stran / Seite 4-7

PODELITEV NAGRADE

***Podelitev Rizzijeve
nagrade
Rizzi-Preisverleihung***

Stran / Seite 8

*Knjige so
najlepše darilo*

Knjižni dar

Stran / Seite 11

VSEBINSKO KAZALO /
INHALTSVERZEICHNIS

- 3 **Editorial**
Predsednik Zveze slovenskih organizacij /
Vorsitzender des Zentralverbandes slowenischer
Organisationen
MANUEL JUG, BED
- 4–7 **Občni zbor / Generalversammlung**
- 8 **Rizzijeva nagrada / Rizzi-Preisverleihung**
- 9 **Podelitev nagrad / Preisverleihung**
- 10 **Politika / Politik**
- 11 **Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze**
- 12 **Slovenski ples**

Zveza slovenskih organizacij in predsednik
Manuel Jug želita vsem bralkam in bralcem

vesel božič

in srečno

nova leta

2023

»Gefördert aus Mitteln der Volksgruppen-
förderung des Bundeskanzleramtes«

 Bundeskanzleramt

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

ZSO
ZVEZA SLOVENSkih ORGANIZACIJ na Koroškem
ZENTRALVERBAND SLOWENISCHER ORGANISATIONEN in Kärnten

IMPRESSUM: Izdajatelj / Herausgeber: Zveza slovenskih organiza-
cij na Koroškem, Gabelsbergerstraße 5/2, 9020 Klagenfurt/Celovec
<https://zso.slo.at>, Telefon (0463) 514 300 14,
E-Mail: zso@slo.at.

Uredništvo / Redaktion: Zveza slovenskih organizacij;
Tisk / Druck: druckreif – Albert Boštjančič, Škofiče; Oblikovanje in
priprava za tisk: Werbegrafik und Design Marian Verdel

MANUEL JUG BEd, predsednik ZSO / Obmann des ZSO

Spoštovane bralke, spoštovani bralci forum ZSO

Glavna tema tokratne izdaje »forum ZSO« je redni občni zbor Zveze slovenskih organizacij, ki smo ga pred nekaj tedni, 19. 11. 2022, izvedli v celovškem Lakesideparku. Zelo me veseli in v čast mi je, da sem bil s 95,3 odstotka veljavnih glasov ponovno izvoljen za predsednika. Na občnem zboru sem bil vesel udeležbe delegatov, ki so zastopali včlanjene organizacije in društva. V pričujočem uvodniku bi rad pojasnil, zakaj sem na občnem zboru najavil spremembo v politiki ZSO in zakaj sem predlagal zamrznitev sodelovanja s koroškim Heimatdienstom v okviru Koroške konsenzne skupine. V tednih in mesecih pred občnim zborom sem se veliko pogovarjal, in to tako z našimi odbor-

Sehr geehrte Leserinnen und Leser des forum ZSO!

Das Hauptthema dieser Ausgabe des »forum ZSO« ist die ordentliche Generalversammlung des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten, die vor einigen Wochen, am 19. 11. 2022, im Lakesidepark in Klagenfurt stattfand. Ich freue mich sehr und fühle mich geehrt, mit 95,3 % der gültigen Stimmen zum Vorsitzenden des ZSO wiedergewählt worden zu sein. Es war großartig, bei dieser Gelegenheit so viele Delegierte aus zahlreichen Mitgliedsorganisationen zu sehen. Im Rahmen dieses Editorials möchte ich erklären, warum ich bei der Generalversammlung eine Änderung der Politik des ZSO angekündigt habe und warum ich vorgeschlagen habe, die Zusammenarbeit mit dem Kärntner Heimatdienst im Rahmen der Kärntner Konsensgruppe einzufrieren. In den Wochen und Monaten vor der Generalversammlung konnte ich sehr viele Gespräche führen. Mit unseren Vorstandsmitgliedern, mit VertreterInnen der eingegliederten Organisationen, mit dem ZSO sehr nahestehenden Menschen und auch mit jenen, die sich in den letzten

nik, s predstavniki včlanjenih organizacij, z ljudmi, ki so Zvezi slovenskih organizacij zelo blizu, in tudi s tistimi, ki so se od ZSO v zadnjih letih oddaljili. Velika večina je izrazila prepričanje, ki ga delim z njimi, da je povezava ZSO s KHD v zadnjih letih dobila preveliko težo. To je privedlo do tega, da so se nekateri ljudje odvrnili od organizacije, ker se v njej preprosto niso več počutili doma. Vedno bolj sem bil prepričan, da v delovanju Zveze slovenskih organizacij potrebujemo bistvene spremembe. Vsebinsko smo bili vedno zelo aktivni in si na vseh področjih prizadevali za izboljšanje položaja slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Vsa ta aktivnost in prizadevanja pa so ostajala v senci, navzven je bil opazen samo konsenz s KHD-jem, ki pa marsikomu ni bil všeč. Prav to je bil povod za mojo odločitev, da na občnem zboru predlagam moratorij sodelovanja predstavnikov ZSO v okviru Koroške konsenzne skupine. Ob tem pa sem najavil, da bomo v Upravnem odboru ZSO ustanovili usklajevalni gremij oz. programsko komisijo, ki naj preveri trenutno stanje ZSO in narodne skupnosti ter na različnih podlagah definira smernice za prihodnje delovanje organizacije ter

Jahren von unserer Organisation distanziert haben. Die große Mehrheit war dabei der Meinung, dass die Zusammenarbeit zwischen ZSO und KHD einen zu hohen Stellenwert einnimmt. Dies führte dazu, dass sich nicht wenige Menschen von der Organisation abgewandt haben, weil sie sich bei uns nicht mehr zu Hause fühlten. Ich wurde mehr und mehr davon überzeugt, dass wir eine grundlegende Änderung in der Ausrichtung des Zentralverbandes brauchen. Wir waren inhaltlich immer sehr aktiv und setzten uns in allen Bereichen für die Verbesserung der Situation der slowenischen Volksgruppe in Kärnten ein. All diese Aktivitäten und Bemühungen standen jedoch etwas im Schatten, denn von außen wurde immer nur der Konsens mit dem KHD wahrgenommen, der vielen nicht gefiel. Aus diesem Grund entschloss ich mich, der Generalversammlung ein Moratorium für die Teilnahme der VertreterInnen des ZSO an der Kärntner Konsensgruppe vorzuschlagen. Gleichzeitig kündigte ich an, innerhalb des ZSO eine koordinierte Gremien- oder Programmkommission einzurichten, um die aktuelle Situation des ZSO zu untersuchen und auf verschiedenen Grundlagen Leitlinien für die künftigen Aktivitäten der Organisation festzulegen sowie kon-

formulira konkretne kratko-, srednje- in dolgoročne cilje. S tem bomo razjasnili profil naše organizacije in politike. Seveda pa ob vsem tem zagotavljam, da se bo ZSO v različnih gremijih in ustanovah še naprej zavzemala za izboljšanje položaja narodne skupnosti. V ospredje moramo postaviti jezik in kulturo, ki sta bistvena za njeno preživetje. S tem udejstvovanjem pa želimo nagovoriti tudi nove člane, predvsem mlade oz. prihodnjo generacijo. Le tako bomo ZSO ohranili tudi v prihodnje. To morata biti naš skupni cilj in naša skupna odgovornost. Poiskati moramo odgovore na aktualna vprašanja, da bodo ljudje videli, da je udejstvovanje za pravice slovenske narodne skupnosti pomembno in nujno – zdaj in v prihodnje.

Poleg obširnega poročila o občnem zboru pa v tej izdaji lahko preberete še poročilo o podelitvi Rizzijeve nagrade, ki smo jo pred nekaj tedni v Šiši v Zahomcu podelili pedagogu, kulturniku, umetniku in predvsem športniku Robertu Kropiuniku. To in še veliko več najdete na naslednjih straneh. Želim vam veliko veselja pri branju! Poleg tega pa želim še vesel božič in srečno novo leto 2023!

krete kurz-, mittel- und langfristige Ziele zu formulieren. So kann das Profil unserer Organisation und unserer Politik geschärft werden. In diesem Sinne kann ich Ihnen versichern, dass sich der ZSO auch weiterhin in allen Gremien und bei verschiedenen Institutionen für die Verbesserung der Situation der slowenischen Volksgruppe einsetzen wird. Wir müssen die Sprache und die Kultur in den Vordergrund stellen, denn sie sind für das Überleben der Volksgruppe unerlässlich. Dies muss unser gemeinsames Ziel und unsere gemeinsame Verantwortung sein. Wir müssen Antworten auf viele aktuelle Fragen finden und den Menschen zeigen, dass der Einsatz für die Rechte der slowenischen Volksgruppe wichtig und notwendig ist – jetzt und in Zukunft.

Neben einem ausführlichen Bericht über die Generalversammlung können Sie in dieser Ausgabe auch einen Bericht über die Verleihung des Rizzi-Preises lesen, der vor einigen Wochen in Achomitz an den Pädagogen, Kulturschaffenden und Sportler bzw. Sportfunktionär Robert Kropiunik verliehen wurde. Dies und vieles mehr finden Sie auf den folgenden Seiten. Ich wünsche Ihnen viel Freude dabei! Und ich wünsche Ihnen ein frohes Weihnachtsfest und ein gutes neues Jahr 2022!

Občni zbor Zveze slovenskih organizacij 2022

V soboto, 19. 11. 2022, je v Celovcu potekal redni občni zbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, na katerem so volili predsednika ter izvršni, upravni in nadzorni odbor. Tako predsednik Manuel Jug kot vsi odborniki in odbornice so bili izvoljeni z več kot 95 odstotki veljavnih glasov. Občnega zbora se je udeležilo 88 delegatov in delegatov, ki so zastopali različne v ZSO

včlanjene organizacije in društva. Poleg govora starega in novega predsednika Manuela Juga je kot dosedanji predsednik nadzornega odbora ZSO poročal tudi Marjan Sturm. Zveza slovenskih organizacij je poslovala dobro, vse številke se ujemajo, zato je občnemu zboru tudi predlagal razrešnico; ta je bila soglasno sprejeta. Zanimivo je bilo, da pri točki »razprava« nihče

ni želel spregovoriti oz. razpravljati. Na občnem zboru, ki je potekal brez težav, je vladalo dobro vzdušje. Pod točko »razno« dnevnega reda sta še enkrat spregovorila Marjan Sturm, ki se je poslovil iz odborov ZSO, in dosedanja podpredsednica, deželna poslanka Ana Blatnik, ki v prihodnjem mandatnem obdobju ostaja v Upravnem odboru. Uradnemu delu občnega zbora, ki ga je vodil dr. August Brumnik, je sledilo prijetno druženje ob prigrizku in pijači.

© Tomo Weiss

Generalversammlung des Zentralverbandes slowenischer Organisationen 2022

Am Samstag, den 19. November 2022, fand in Klagenfurt die ordentliche Generalversammlung des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten statt. Die Wahl des Vorsitzenden sowie die Wahl des Exekutiv Ausschusses, des Verwaltungsausschusses und des Aufsichtsrates fanden gleichzeitig statt. Sowohl der Vorsitzende Manuel Jug als auch alle Mitglieder der Ausschüsse wurden mit einer klaren Mehrheit von über 95 % der gültigen Stimmen gewählt. An der Generalversammlung nahmen 88 Delegierte teil, die die verschie-

denen eingegliederten Organisationen und Verbände vertraten. Neben der Rede des alten und neuen Vorsitzenden Manuel Jug gab es einen Bericht von Dr. Marjan Sturm, dem bisherigen Vorsitzenden des ZSO-Aufsichtsrates. Dem ZSO gehe es finanziell gut, alle Zahlen seien in Ordnung, daher schlug er der Generalversammlung die Entlastung des Vorstandes vor, die einstimmig angenommen wurde. Interessant war, dass sich zum Tagesordnungspunkt »Diskussion« niemand zu Wort meldete und so eine Debatte ausblieb. Die General-

versammlung war solide und es herrschte eine gute Atmosphäre. Zum letzten Tagesordnungspunkt »Allfälliges« sprachen noch einmal Marjan Sturm, der sich aus den ZSO-Gremien verabschiedete, und die bisherige stellvertretende Vorsitzende, die Landtagsabgeordnete Ana Blatnik, die in der nächsten Mandatsperiode dem erweiterten Vorstand angehören wird. Auf den formellen Teil der Generalversammlung, der von Dr. August Brumnik geleitet wurde, folgte ein geselliges Beisammensein bei Brötchen und Getränken.

Novi odbor Zveze slovenskih organizacij za prihodnje mandatno obdobje

© Tomo Weiss

Izvršni odbor / Exekutivausschuss:

Predsednik: Manuel Jug, BEd
Podpredsednica: mag. Augustine Gasser
Podpredsednik: dr. August Brumnik
Podpredsednik: dr. Valentin Sima
Tajnica: Trude Wieser-Moschitz
Blagajnik: Willi Ošina

Upravni odbor / Verwaltungsausschuss:

Ana Blatnik, Stanko Hanin, Fabian Hribernik, dipl. ing. Matej Kežar, Mojca Koletnik, Gregor Krištof, Peter Kuchar, dr. Janko Malle, dr. Mirko Messner, Gerlinde Nadrag-Blajs, KR Hanzi Ogris, dr. Filip Ogris-Martič, Nikolaj Orasche, Emanuel

Polanšek, Franci Sadolšek, Franci Serajnik, Fabian Smolnik, BA, mag. Martin Urbajs, Eda Velik, Franci Wieser

Nadzorni odbor / Aufsichtsrat:

Mitja Rovšek, MBA
Andrej Einspieler
Marko Trampusch

Odlomki govora predsednika Manuela Juga

»Vsebinsko se je za slovensko narodno skupnost na Koroškem marsikaj spremenilo in tudi izboljšalo, a se je obenem na najpomembnejšem delu manjšinskega življenja poslabšalo, namreč na področju uporabe slovenščine. Glavni napredek vidim v podvojitvi finančnih sredstev, ki jih avtohtonim narodnim skupnostim od leta 2021 zagotavlja Urad zveznega kanclerja. V sosvetu smo zaradi nesprejemljive situacije že nekaj let na številnih sejah zahtevali povišanje finančnih sredstev. Kljub splošnim podražitvam se finančna podpora društvom več kot 25 let ni povečala. Dodatna finančna sredstva so omogočila nujno potrebne investicije, predvsem v infrastrukturo. Bistveni del dodatnega denarja smo lahko vložili v sanacijo kulturnih domov, ki so središče vaškega in občinskega kul-

turnega življenja. Tudi t. i. plebiscitni dar je omogočil kar nekaj inovativnih projektov, ki krepijo položaj narodne skupnosti.«

»Veseli me tudi, da je ZSO finančno stabilna. Smo brez dolga, kar nam omogoča, da včlanjene organizacije in preostala društva, ki zaprosijo za podporo pri projektih, prireditvah in iniciativah, lahko podpremo tudi z lastnimi prihodki. Ponosen sem na ustanovitev informacijskega lista »forum ZSO«, ki izhaja tri- do štirikrat letno. V njem ne objavljamo le aktualnih družbeno- in narodnopolitičnih člankov, v njem predstavljamo tudi delovanje naših včlanjenih organizacij. Tudi prenovljeno spletno stran sproti dopolnjujemo. Načeloma pa ZSO aktivno deluje v pristojnih gremijih in je vanje včlanjena – v sosvetu pri Uradu zveznega kanclerja, v forumu za dialog Dežele

Koroške, v Svetu Vlade Republike Slovenije ter v Komisiji DZ za Slovence v zamejstvu. V njih podajamo vsebinske predloge in zahteve, ki lahko privedejo do bistvenega napredka za nas in narodno skupnost. Ob tem pa ostajamo zvesti naši liniji in svoja prizadevanja zastopamo na vseh ravneh.«

»Ugotavljam, da prav sodelovanje v konsenzni skupini oz. s KHD-jem nima zadostne podpore v pomembnem delu manjšine in sploh naše baze. Poleg tega to udejstvovanje ni dvigalo ugleda naše organizacije v antifašistično usmerjeni večinski civilni družbi. V tednih pred današnjim občnim zborom sem se pogovarjal z mnogimi kritiki iskanja konsenza z zastopniki Heimatdiensta. Med drugim so mi povedali, da je sedanji predsednik KHD eksponent skrajne evropske desnice in da svoje manjšinske usode ne smemo povezovati z usodo te politične struje. Zasebno naj se z njim pogovarja, kdor hoče, vendar ne v imenu Zveze slovenskih organizacij. Še več: da je tako dogovarjanje s KHD-jem

element razdiranja enotnosti znotraj ZSO. Ne glede na to, ali se osebno strinjam z vsemi argumenti kritikov ali ne, si v prihodnje želim prizadevati za ustvarjanje boljšega konsenza znotraj Zveze slovenskih organizacij na osnovi manjšinskozaščitnih ustavnih določil in na podlagi jasno zastavljenih ciljev ZSO, ki da so se po njihovem mnenju v zadnjem obdobju razblinili oz. z reducirali na finančne zahteve, ki so sicer bistvene, vendar niso edine bistvene. Zato podpiram predlog, ki se je izcimil iz razgovorov pred občnim zborom in obsega dve točki:

1. Upravni odbor naj sestavi reformno skupino s ciljem, da vsestransko evaluiramo *status quo*, torej odnos avstrijske zvezne in koroške deželne vlade do programskih zahtev slovenske narodne skupnosti, od memoranduma osrednjih organizacij iz leta 1955 preko Avstrijske državne pogodbe, Zakona o manjšinskem šolstvu, t. i. Ortstafelkompromisa, vse tja do novele Zakona o narodnih skupnostih, o kateri še ni nič videti. Cilj reformne skupine naj bo, da iz evaluacije formulira sodobnim izzivom ustrezajoče cilje Zveze slovenskih organizacij. To naj bo osnutek za razpravo a.) v vseh v ZSO včlanjenih organizacijah in b.) v vseh zainteresiranih krogih obeh narodnosti. Na koncu teh razprav bomo njihove rezultate ocenili na posebnem programskem zboru ZSO.

2. Do sklepanja na programskem zboru ZSO velja moratorij sodelovanja zastopnikov ZSO v t. i. Koroški konsenzni skupini.«

»Glede vsebine sem prepričan, da moramo največ energije vložiti v ohranitev in krepitev slovenskega jezika, pri čemer moramo upoštevati obe ravni. Na eni strani institucionalno, šolsko raven, in na drugi društveno, zasebno raven. Jezik se bo ohra-

nil, če ga bomo govorili – tako v šoli, vrtcu, jaslih, društvih in predvsem doma v družini. Še bolj kot do zdaj se je treba zavzemati za najboljše izobraževanje, in to od zgodnje predšolske vzgoje do mature. Veliko dela nas čaka pri urejanju jasličnih oddelkov, za katere povpraševanje presega prosta mesta. Ponudbo bomo morali izboljšati po najboljših močeh. V ljudskih šolah je skoraj polovica učencev na območju veljavnosti Zakona o manjšinskem šolstvu prijavljena k dvojezičnemu pouku, kar je dobro, vendar pa ob kvantiteti ne smemo pozabiti tudi na kakovost pouka; treba ga je čuvati, ohranjati in izboljševati. Boleče je tudi dejstvo, da po ljudski šoli izgubimo velik del učenk in učencev. Le tisti, ki šolanje nadaljujejo na Slovenski gimnaziji v Celovcu, še naprej obiskujejo slovenski oz. dvojezični pouk. V srednjih šolah slovenščino ponujajo le kot izbirni predmet. Vizija, tako moja kot ZSO, je, naj bi bil tudi v srednjih šolah vsaj en razred enega letnika, v katerem bi bila slovenščina in nemščina enakopravna učna jezika. To bi lahko močno izboljšalo znanje slovenskega jezika, saj vemo, da se v štirih letih šolanja ne da enakovredno naučiti obeh jezikov. Na višjih šolah, kjer je model spet drugačen, je zaradi velikega števila dijakinj in dijakov, ki na šolanje prihajajo iz Slovenije, pogovorni jezik slovenski, kar pozitivno vpliva na izboljšanje jezikovnih kompetenc. To vem iz lastnih izkušenj, saj že drugo leto poučujem na Dvojezični zvezni trgovski akademiji v Celovcu.«

»Kar nekaj ljudem v naši narodni skupnosti so osrednje organizacije trn v peti. To so pretežno ljudje, ki povsod širijo govorice, da so osrednje organizacije med seboj skregane, kar pa ni res. V členu 7 Avstrijske državne pogodbe je jasno zapisano,

da imamo pravico do svojih organizacij in ne do nekakšnih javnopravnih konstrukcij, ki bi jih nekateri radi izrabili za prevlado v narodni skupnosti. Sam se okoli teh vsebin ne vrtim kot mačka okoli vrele kaše, temveč jasno povem, kaj si mislim. Dokler bom aktiven v narodni skupnosti, javnopravnega zastopstva oz. etnične zbornice ne bo. Tako kot družba smo pluralistični tudi kot narodna skupnost. Prav zato imamo tudi pravico do različnih organizacij, ki zastopajo različne svetovnopolične nazore. ZSO ima kot naslednica Demokratične fronte delovnega ljudstva in kot zbirna in nadstrankarska narodnopolitična organizacija koroških Slovencev dolgo zgodovino in tradicijo. Zato ZSO nikoli ne bomo razpustili zgolj zato, da bi dobili nekakšen nov zamegljen sistem, ki bo nekaterim zagotavljal funkcije, v resnici pa bi s tem narodno skupnost zožili na peščico ljudi. ZSO je bila, ZSO je in ZSO bo vedno ostala samostojna, aktivna, antifašistična politična organizacija, ki združuje pripadnike manjšine od leve do liberalno usmerjenih, od katoličanov do pripadnikov drugih verskih skupnosti ter tistih, ki ne pripadajo nobeni verski skupnosti!«

»Upam, da je danes tisti trenutek, ko bomo deloma spremenili, obnovili in povečali medsebojno zaupanje ter okrepili za ZSO značilno pot; predvsem se moramo zavzemati za enotnost in medsebojno usklajenost. Le tako bomo še močnejši tudi navzven. Podajmo se skupaj na to pot! Name in na moje izrečene besede se lahko zanesete. Pokažimo, kaj smo in kaj imamo, ker je tega res veliko. Zavzemajmo se za naše skupne cilje, v mislih pa vedno imejmo obstoj in razvoj slovenskega jezika in kulture.«

© Tomo Weiss

© Tomo Weiss

Podelitev Rizzijeve nagrade Robertu Kropiuniku

Na začetku novembra 2022 sta Zveza slovenskih organizacij in Slovenska prosvetna zveza Rizzijevo nagrado podelila Robertu Kropiuniku. Rizzijevo nagrado vsako leto podelijo osebnostim in organizacijam »za napredne pobude na področju medkulturnega sodelovanja«. Rizzijev poziv »Ne zadržaj, ampak učen naj bo slovenski jezik«, poziv k ustvarjanju kulture sožitja na Koroškem, ni veljal le za čas, v katerem je živel, ampak tudi za današnji čas, njegov pomen pa sega daleč prek meja Koroške. Kot koroški Slovenec je bil Robert Kropiunik vedno povezan s slovensko manjšino. Čeprav je bil v zgodnjem otroštvu in med šolanjem zaradi slovenskega jezika deležen sovraštva vrstnikov in starejših prebivalcev, sta bila zanj že od malih nog prijateljstvo in druženje pomembnejša od vsega drugega. S svojimi športnimi uspehi je tako na področju športa kot kulture koroške prebivalce obmejnega območja povezal z Italijo in s Slovenijo.

Robert Kropiunik je med športniki znan kot lahkoatlet. Devetkrat je bil avstrijski državni ter okoli sedemdesetkrat koroški deželni prvak v lahki atletiki, nastopal je na evropskem in svetovnem prvenstvu, deset let je sodeloval v avstrijski lahkoatletski reprezentanci. Znan je kot športnik, ki so mu zaupali mesto trenerja državne bob reprezentance in trenersko funkcijo v najvišji avstrijski zvezni nogometni ligi. Bil je med ustanovnimi člani SAK.

Od vsega mu je najbolj pri srcu delo z mladimi. S svojo prisrčnostjo zna mlade navdušiti za šport, zavedajoč se, da je tudi ta pomemben za razvoj koroških Slovencev. Med njegovimi najnovejšimi in najpomembnejšimi iniciativami je šolski projekt »Ofenziva za lahko atletiko na koroških šolah«, v katerem je od leta 2016 sodelovalo že 140.000 šolarjev. Besede nekdanjega kanclerja Kreiskega, izrečene pred več kot 50 leti, da je Robert Kropiunik zgled za delo z mladino, danes še toliko bolj veljajo.

© Tomo Weiss

Rizzipreis geht an Robert Kropiunik

Anfang November verlieh der Zentralverband slowenischer Organisationen gemeinsam mit dem Slowenischen Kulturverband den alljährlichen Vinzenz-Rizzi-Preis. Der Vinzenz-Rizzi-Preis wird jährlich an Personen und Organisationen »für zukunftsweisende Initiativen auf dem Gebiet der interkulturellen Verständigung« vergeben. Sein Appell »Nicht unterdrückt, sondern erlernt soll die slowenische Sprache werden« war ein Aufruf zur Schaffung einer Kultur des Zusammenlebens in Kärnten, gültig nicht nur für seine Zeit, sondern auch für die darauf folgenden Jahrhunderte. Rizzis Bedeutung reicht weit über die Grenzen der Kärntner Provinz hinaus.

Als Kärntner Slowene fühlte sich Robert Kropiunik der slowenischen Minderheit stets verbunden. Obwohl er in früher Kindheit und Schulzeit den Hass der gleichaltrigen und älteren Bevölkerung gegen die slowenisch sprechenden Menschen in voller Härte zu spüren bekam, war es von früh an sein Anliegen, Freundschaften und das Miteinander – über alle Grabenkämpfe hinweg – über alles zu stellen. Nicht zuletzt durch seine sportlichen Erfolge gelang es ihm, die Menschen im Grenzgebiet zu Italien und Slowenien auf sportlicher und kultureller Ebene zusammenzuführen.

Robert Kropiunik ist in Leichtathletikkreisen als Sportler bekannt, der neunmal österreichischer Leichtathletik-Staatsmeister und siebzigmals Kärntner Leichtathletik-Landesmeister war, an Europa- und Weltmeisterschaften teilnahm und zehn Jahre lang Mitglied des österreichischen Leichtathletik-Teams war. Außerdem wurde er in seiner sportlichen Karriere mit dem Amt des Bob-Bundestrainers und als Trainer in der höchsten österreichischen Fußball-Bundesliga betraut. Er gehörte zu den Gründungsmitgliedern des SAK.

Die Arbeit mit jungen Menschen war und ist sein Herzensanliegen. Mit seiner herzlichen Art verstand er es immer wieder, die Jugend zu begeistern, wohl wissend, dass solche Aktivitäten auch für die Entwicklung der Kärntner Slowenen äußerst wichtig sind. Eine seiner jüngsten und wichtigsten Initiativen ist das Schulprojekt »Offensive für Sport an Kärntner Schulen«, an dem seit 2016 bisher 140.000 Schülerinnen und Schüler teilgenommen haben. Die Worte des ehemaligen Bundeskanzlers Kreisky, der vor mehr als 50 Jahren sagte, dass Robert Kropiunik ein Vorbild für die Jugendarbeit sei, sind immer noch von größter Aktualität.

Ausführliche OGM-Studie für die slowenische Volksgruppe in Kärnten

Über ein Jahr lang führte das Forschungsinstitut OGM eine breit angelegte Studie mit dem Titel: »Situation, Sprachgebrauch und Perspektiven für die slowenische Volksgruppe in Kärnten/Koroška« durch. Die vom Bundeskanzleramt finanzierte Studie soll eine datengestützte Entscheidungsgrundlage für die Volksgruppenpolitik im 21. Jahrhundert bieten. Ende September 2022 wurden die Ergebnisse in Klagenfurt präsentiert.

Die Studie legt offen, dass die Volksgruppe auch im 21. Jahrhundert rückläufig ist. Der Grund dafür ist hauptsächlich die Abwanderung insbesondere junger Frauen aus den Kerngebieten der Volksgruppe in Großstädte wie Wien und Graz. Im Gegenzug findet eine Revitalisierung der slowenischen Sprache statt, was vor allem daran liegt, dass es einen starken Zuzug slowenischer StaatsbürgerInnen nach Kärnten gibt. Allgemein gesehen nimmt die Slowenischnutzung in den Familien ab, was dazu führt, dass der institutionalisierte Spracherwerb immer mehr an Bedeutung gewinnt. Im Rahmen der Studie wird auch festgestellt, dass sich das Verhältnis zwischen den Kärntner SlowenInnen und der deutschsprachigen Mehrheitsbevölkerung in Südkärnten in den letzten Jahren entspannt hat. Interessant sind auch die Daten aus der Befragung bezüglich der Informiertheit bzw. Zufriedenheit hinsichtlich der drei politischen Vertretungsorganisationen. Das Ergebnis ist sehr ausgeglichen, die Hälfte der Befragten gibt an, über die Arbeit Bescheid zu wissen, die andere Hälfte eher nicht. Die relative Mehrheit gibt an, mit der Arbeit der Vertretungsorganisationen zufrieden zu sein, bei 30 % der Befragten ist das jedoch nicht der Fall. Alles in allem sehen wir dies als Auftrag, unsere Arbeit zu optimieren und weiter zu verbessern. Die Studienergebnisse geben uns wichtige Aufschlüsse für die zukünftige Ausrichtung. Es wird dazu noch einen breiten Diskussionsprozess innerhalb des ZSO geben. Unser Dank gilt dem Institut OGM sowie dem Bundeskanzleramt.

Podrobna študija OGM o slovenski narodni skupnosti na Koroškem

Raziskovalni inštitut OGM je več kot leto dni izvajal obsežno raziskavo z naslovom »Položaj, raba jezika in perspektive slovenske narodne skupnosti na Koroškem«. Študija, ki jo je financiral Urad zveznega kanclerja, naj bi zagotovila na podatkih temelječo podlago za odločanje o narodnostni politiki v 21. stoletju. Rezultati so bili v Celovcu predstavljeni konec septembra 2022.

Študija razkriva, da število pripadnikov slovenske narodne skupnosti v 21. stoletju še vedno upada. Razlog za to je predvsem odseljavanje, zlasti mladih žensk, z osrednjih poselitvenih območij narodne skupnosti v večja mesta, predvsem Dunaj in Gradec. Po drugi strani pa se slovenščina oživlja, kar je posledica močnega priliva slovenskega prebivalstva na Koroško. Na splošno se raba slovenščine v družinah zmanjšuje, kar pomeni, da postaja institucionalizirano učenje jezika vse pomembnejše. Študija ugotavlja tudi, da so se odnosi med koroškimi Slovenci in nemško govorečim večinskim prebivalstvom na južnem Koroškem v zadnjih letih izboljšali. Zanimivi so tudi podatki o stopnji obveščenosti o delovanju treh predstavniških organizacij oziroma o zadovoljstvu z njimi. Rezultat je zelo uravnotežen, polovica anketirancev trdi, da poznajo njihovo delovanje, druga polovica pa se s tem ne strinja. Relativna večina pravi, da je z njihovim delovanjem zadovoljna, 30 odstotkov anketirancev pa z njim ni zadovoljnih. Izsledke raziskave razumemo kot nekakšno pooblastilo za optimizacijo in nadaljnje izboljševanje našega dela. Omogočajo nam pomemben vpogled v našo prihodnjo usmeritev. O tem bo tudi v ZSO potekala obsežna razprava. Tako raziskovalnemu inštitutu OGM kot Uradu zveznega kanclerja se zahvaljujemo za opravljeno delo.

Dr. August Brumnik prejel veliki častni znak Dežele Koroške

V sredo, 9. novembra 2022, je bil veliki častni znak Dežele Koroške podeljen podpredsedniku Zveze slovenskih organizacij, dv. sv. dr. Augustu Brumniku. Priznanje mu je v dvorani zrcal v Celovcu izročil deželni glavar dr. Peter Kaiser.

Dr. August Brumnik, upokojeni sodnik, je več kot 30 let delal na Okrajnem sodišču v Železni Kapli in Okrajnem sodišču v Borovljah. Je zavzet in dejaven kulturni delavec in funkcionar, priznan in cenjen daleč prek meja Koroške. Od leta 1990 je predsednik SPZ, dolgoletni član upravnega odbora in podpredsednik Zveze slovenskih organizacij, že desetletja predseduje Slovenskemu kulturnemu društvu »Valentin Polanšek« na Obirskem, dejaven pa je tudi v različnih drugih slovenskih organizacijah in društvih. August Brumnik, zaveden antifašist, se nikoli ni izogibal konfliktom. S svojim vsestranskim kulturnim delom

se upira diskriminaciji slovenskega jezika in kulture, vsem oblikam strukturnega nasilja, stigmatizaciji, kulturni hegemoniji in rasizmu. Zanj značilnega vpliva na kulturno vzdušje na Koroškem ni mogoče spregledati. S svojo zavzetostjo pomembno prispeva k spoznavanju in osvetlitvi protislovnega konflikta etničnih skupin. Odkrito se zavzema za enakovrednost in enakopravnost slovenskega jezika in kulture. Novo razumevanje kulture, h kateremu poziva, naj bi prispevalo k večjemu spoštovanju dvojezičnosti in miselni odprtosti. Prav zato je bil eden najbolj gorečih zagovornikov organiziranja Kulturnih dnevov koroških Slovencev na nemško govorečem območju Koroške; po njegovem mnenju so prava pot k večjemu razumevanju in strpnosti. Na tej podlagi in na podlagi sodelovanja Slovenske posvetne zveze smo bili v zadnjih treh desetletjih priča številnim

dvojezičnim kulturnim pobudam z rabo obeh jezikov – slovenščine in nemščine. Omenjene vrednote omogočajo vpogled v raznoliko, bogato in dragoceno kulturno delovanje koroških Slovencev. Dobitnik priznanja se zaveda, da lokalno in regionalno učinkovite kulturne pobude ščitijo pred razkrojem kulturnih tradicij. Zato se je vedno zavzemal za simbiozo ljudske kulture in strokovnega, umetniškega in tradicionalnega ter sodobnega in inovativnega kulturnega delovanja. Prav tako se je zavzemal za čezmejno kulturno sodelovanje na alpsko-jadranskem območju, kjer je uspešno uresničil več konkretnih kulturnih projektov Slovenske prosvetne zveze. Nenehno razvojno delo je vodilo in še vedno vodi k večji priljubljenosti in širokemu sprejemanju kulturnega življenja na dvojezičnem območju.

© stw.at Helge Bauer

Podelitev nagrad 15. pesniškega natečaja podjetja Stadtwerke

Kot smo poročali že v prejšnji številki »forum ZSO«, so letos že petnajstič podelili nagrade pesniškega natečaja podjetja Stadtwerke. Novost letošnjega natečaja je bila, da je Zveza slovenskih organizacij skupaj s Slovensko prosvetno zvezo posebno nagrado v višini 1.000 evrov namenila slovenskemu avtorju oz. slovenski avtorici. Strokovna žirija je nagrado podelila publicistu Stefanu Fei-

nigu z Bistrice v Rožu. Zmagovalec pesniškega natečaja je postal celovski znanstvenik dr. Rudolf-Christian Hanschitz, drugo mesto je zasedla Verena Gotthadt, tretje pa Rebekka Scharf. Posebno nagrado »PosterServiceGmbH« je prejel Dominic Srienc iz Celovca. Nagrade so 1. decembra 2022 podelili v ORF teatru v Celovcu. Ob tej priložnosti so ob 15-letnici koroške pesniške nagrade predstavili tudi knjigo *Koroška poezija*.

Dr. August Brumnik erhält Großes Ehrenzeichen des Landes Kärnten

Am Mittwoch, den 9. November 2022, wurde dem stellvertretenden Vorsitzenden des Zentralverbandes slowenischer Organisationen, Dr. August Brumnik, das Große Ehrenzeichen des Landes Kärnten verliehen. Die Auszeichnung wurde ihm von Landeshauptmann Dr. Peter Kaiser im Spiegelsaal überreicht. Dr. August Brumnik, nunmehr im Ruhestand, war mehr als 30 Jahre lang an den Bezirksgerichten in Bad Eisenkappel und Ferlach als Richter tätig. Er ist ein engagierter und aktiver Kulturschaffender und -funktionär, der weit über die Grenzen Kärntens hinaus anerkannt und geschätzt wird. Seit 1990 ist er Vorsitzender des SPZ, des weiteren langjähriges Vorstandsmitglied und stellvertretender Vorsitzender des Verbandes slowenischer Organisationen, seit Jahrzehnten Vorsitzender des slowenischen Kulturvereins »Valentin Polanšek« in Ebriach und in verschiedenen anderen slowenischen Organisationen und Vereinen aktiv.

15. Lyrikpreise der Stadtwerke Klagenfurt wurden übergeben

Wie bereits in der letzten Ausgabe des forum ZSO berichtet, wurde der Lyrikpreis der Stadtwerke Klagenfurt heuer bereits zum 15. Mal ausgerichtet. Neu bei der heurigen Ausschreibung war, dass der Zentralverband slowenischer Organisationen gemeinsam mit dem Slowenischen Kulturverband einen eigenen Preis, dotiert mit € 1.000,-, für einen slowenischen Autor bzw. eine slowenische Autorin gestiftet hat. Die hochkarätige Jury verlieh diesen Preis an den Publizisten Mag. Stefan Feinig aus Feistritz im Rosental. Den Lyrikpreis selbst gewann der Klagenfurter Wissenschaftler Dr. Rudolf-Christian Hanschitz, Verena Gotthardt belegte den zweiten Platz vor der Drittplatzierten Rebekka Scharf. Über den Sonderpreis der »PosterServiceGmbH« durfte sich Mag. Dominik Srienc aus Klagenfurt freuen. Die feierliche Preisübergabe erfolgte am 1. Dezember im Klagenfurter ORF-Theater. In diesem Rahmen wurde auch das Buch »Kärnten Poesie« präsentiert, ein Nachschlagewerk über 15 Jahre Kärntner Lyrikpreis.

Srečanje z zunanjo ministrico RS Tanjo Fajon

Predstavniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem in Štajerskem so se na začetku novembra v okviru rednih srečanj sestali z ministrico za zunanje zadeve Republike Slovenije Tanjo Fajon. Srečanja so se udeležili Manuel Jug (ZSO), Valentin Inzko (NSKS), Bernard Sadovnik (SKS), Gabriel Hribar (EL) in Susanne Weitlaner (KD Člen 7 za Štajersko). Ministrico so seznanili z aktualnim položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ta pa se je ob tem zahvalila za stalen in dinamičen dialog. »Slovenija bo še naprej na vseh ravneh podpirala vsa prizadevanja slovenske narodne skupnosti v Avstriji za dolgoročno in sistemsko ureditev manjšinskih pravic na podlagi 7. člena Avstrijske državne pogodbe. Pri tem sta

© STA/Nebojša Tejč

ključnega pomena dialog z Avstrijo in enotnost slovenske narodne skupnosti,« je poudarila ministrica Fajon. »Pomembno je tudi, da Avstrija zagotovi uporabo slovenskega jezika na vseh stopnjah izobraževanja, v sodnih postopkih ter v javni rabi. Zato si bomo še posebej prizadevali,« je še dodala.

Nataša Pirc-Musar nova predsednica RS – zahvala predhodniku Borutu Pahorju

Slovenija bo 23. decembra 2022 prvič v zgodovini dobila predsednico republike. Pred nekaj tedni je bila neodvisna pravica, dr. Nataša Pirc-Musar, s skoraj 54 odstotki glasov izvoljena za naslednico doseďanjega predsednika Boruta Pahorja, ki je bil osem let na čelu slovenske države. Sodelovanje s predsednikom Borutom Pahorjem je bilo zelo konstruktivno in pozitivno. Ves čas je imel posluš za prizadevanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Ker je želel biti informiran o aktualnem dogajanju, je predstavnike manjšine redno vabil na razgovore. Kot je znano, se je Borut Pahor kot prvi predsednik Republike Slovenije udeležil obletnice koroškega plebiscita – in to prav ob stoti obletnici. Z navzočnostjo obeh predsednikov, dr. Alexandra Van der Bellna in Boruta Pahorja, je slavnostna prireditel dobila poseben pomen, kot taka bo zapisana tudi v zgodovinskih knjigah.

Želimo si in prepričani smo, da se bo dobro sodelovanje nadaljevalo tudi z novo predsednico dr. Natašo Pirc-Musar. V

Zvezi slovenskih organizacij si želimo tudi novo predsednico sproti seznanjati s svojimi odprtimi vprašanji in ji predstavljati svoja prizadevanja. Novi predsednici Nataši Pirc-Musar želimo veliko energije, zdravja in veselja pri izvajanju te pomembne in odgovorne funkcije. Dosedanjemu predsedniku Borutu Pahorju pa se iskreno zahvaljujemo za ves trud in povezovalno vlogo, ki sta bistveno prispevala h krepitvi in k izboljšanju bilateralnih odnosov med Avstrijo in Slovenijo.

Treffen mit der slowenischen Außenministerin Tanja Fajon

VertreterInnen der slowenischen Volksgruppe in Kärnten und der Steiermark trafen Anfang November im Rahmen ihrer regelmäßigen Kontakte mit der slowenischen Außenministerin Tanja Fajon zusammen. An dem Treffen nahmen Manuel Jug (ZSO), Valentin Inzko (NSKS), Bernard Sadovnik (SKS), Gabriel Hribar (EL) und Susanne Weitlaner (Artikel 7 für die Steiermark) teil. Ministerin Tanja Fajon wurde über die aktuelle Situation der slowenischen Volksgruppe in Kärnten informiert und bedankte sich für den regelmäßigen und dynamischen Dialog. »Slowenien wird weiterhin auf allen Ebenen alle Bemühungen der slowenischen Volksgruppe in Österreich für eine langfristige und systematische Regelung der Minderheitenrechte auf der Grundlage von Artikel 7 des österreichischen Staatsvertrages unterstützen. Der Dialog mit Österreich und die Einheit der slowenischen Vertretungsorganisationen sind in diesem Zusammenhang von zentraler Bedeutung«, so Ministerin Fajon. »Es ist auch wichtig, dass Österreich den Gebrauch der slowenischen Sprache auf allen Ebenen des Bildungswesens, in Gerichtsverfahren und im öffentlichen Gebrauch sicherstellt. Dazu werden wir besondere Anstrengungen unternehmen«, fügte sie hinzu.

Am 23. Dezember 2022 bekommt Slowenien zum ersten Mal in seiner Geschichte eine weibliche Staatspräsidentin. Vor einigen Wochen wurde die unabhängige Juristin Dr. Nataša Pirc-Musar mit fast 54 % der Stimmen zur Nachfolgerin des amtierenden Präsidenten Borut Pahor gewählt, der acht Jahre lang an der Spitze des slowenischen Staates stand. Die Zusammenarbeit mit Präsident Borut Pahor war sehr konstruktiv und positiv. Er hat-

Knjižni dar

Slovenske prosvetne zveze

2023

Slika: Zorka L. Weiss

Knjižni dar vsebuje
4 knjige:

■ GLEJ, ta svet je
tudi zate!

■ Rastje 16

■ Koroški koledar
2023

■ Čarobni mesec
pestri leto

Cena: € 41,-

dodatek (CD):

■ PRAPROTNICE
napoti_im Weg

Cena: € 15,-

Naročila:

spz@slo.at ali

office@hacek.at

Telefonska naročila:

0463 51 43 00 - 22 (SPZ)

Nataša Pirc-Musar neue Präsidentin der Republik Slowenien – Dank an ihren Vorgänger Borut Pahor

te immer ein offenes Ohr für die Anliegen der slowenischen Volksgruppe in Kärnten und lud regelmäßig VertreterInnen der Minderheit zu Gesprächen ein, weil er über aktuelle Entwicklungen stets informiert sein wollte. Borut Pahor nahm bekanntlich an der Hundertjahrfeier der Kärntner Volksabstimmung teil und war so-

mit der erste Präsident der Republik Slowenien, der einer Feierlichkeit zum 10. Oktober beiwohnte. Die Anwesenheit der beiden Präsidenten Dr. Alexander Van der Bellen und Borut Pahor verlieh der Veranstaltung eine besondere Bedeutung.

Wir hoffen und sind zuversichtlich, dass die gute Zu-

sammenarbeit auch mit der neuen Präsidentin Dr. Nataša Pirc-Musar fortgesetzt wird. Der Zentralverband slowenischer Organisationen ist sehr daran interessiert, sie über unsere offenen Fragen zu informieren und über unsere Bemühungen auf dem Laufenden zu halten. Wir wünschen der neuen Präsidentin viel Energie, Gesundheit und

Freude in ihrem wichtigen und verantwortungsvollen Amt. Und wir möchten dem scheidenden Präsidenten Borut Pahor unseren aufrichtigen Dank für seine Bemühungen und seine Brückenfunktion aussprechen, die wesentlich zur Stärkung und Verbesserung der bilateralen Beziehungen zwischen Österreich und Slowenien beigetragen hat.

69. SLO VENSKI PLES

So/Sa
7.1.2023 20:00

Casineum Vrba/Velden
am Corso

Igrajo / Es spielen

**GEDORE &
Boškin trio**

VSTOPNICE / KARTEN

0463/51 43 00-14, spz@slo.at